

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ГРЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ**

ГРЕЦЬКИЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ ПРОСТІР

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

**За загальною редакцією
Юлії Лабецької**

**Маріуполь
МДУ
2021**

6.4 ДОСВІД ПЕРЕКЛАДУ КІПРСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кіпрська література є живою частиною новогрецької літератури і викликає інтерес у всьому світі. Допитливому читачеві, без сумніву, цікаво дізнатися, як бачать світ кіпрські поети та прозаїки. Вони представляють унікальну культуру свого народу, що територіально належить Сходу, культурно тяжіє до Європи, духовно лишається вірним Православ'ю.

Антології кіпрської літератури видано багатьма європейськими мовами. Переглянувши матеріали кількох конференцій перекладачів кіпрської літератури, можна засвідчити їхню участь у справі популяризації кіпрської літератури та культури шляхом перекладу англійською, німецькою, угорською, румунською, болгарською, нідерландською, шведською, італійською, іспанською, каталанською мовою тощо. Не залишилися осторонь цієї справи й викладачі Маріупольського державного університету, який без перебільшення можна назвати оплотом еллінізму в Україні, виконавши переклад російською мовою антології кіпрської літератури, що її уклав професор Кіпрського університету Левтерис Папалеондиу. Антологію було видано в 2008 році за підтримки фонду «Анастасіос Г. Левендіс». Переклад виконали викладачі-філологи Маріупольського державного університету Косенко (Рожкова) Ірина, Челпан Вікторія та Кутна (Лабецька) Юлія.

У 2008 році відбулася презентація Антології в стінах Маріупольського державного університету, набувши неабиякого резонансу серед українських елліністів. Не залишили цю подію без уваги й наші російські колеги. У 2009 році в Санкт-Петербурзькому культурно-просвітницькому й літературно-художньому часописі «Родная Ладога» вийшла схвальна рецензія на Антологію, а в 2010 році відбулася презентація видання в посольстві республіки Кіпр в Москві.

Як автор частини перекладів антології, хочу поділитися певними роздумами щодо специфіки перекладу кіпрської літератури російською мовою.

Відомо, що під час будь-якого перекладу перекладач має справу з міжкультурною комунікацією, і саме від майстерності перекладача залежить успіх цієї комунікації. Виконавець художнього перекладу крім обов'язку передати комунікативно-прагматичне значення тексту оригіналу має ще й додаткове завдання – максимально точно передати художню семантику оригінального твору й за можливості залишити читачам таку саму можливість множинної інтерпретації перекладного твору, яка закладена в оригіналові. Читач художнього перекладу не має відкинути його як щось чужорідне, незрозуміле, навпаки: він має побачити в перекладі знайомі йому ситуації та події, що відбуваються на якомусь незнайомому для нього тлі, яке породжує бажання пізнання. Кіпрський філолог і перекладач С. Стефанідис зауважує, що життєздатність кіпрської літератури в умовах іншомовного та іншокультурного середовища залежить саме від вдалого її перекладу. Дослідник використовує дуже влучну метафору, порівнюючи перекладача з емігрантом, і зазначаючи, що перед ними обома стоїть одне і те саме складне завдання: засвоїти новий спосіб життя і нові джерела енергії в новому соціокультурному оточенні [46, с. 101]. Отже, викладач має бути озброєний низкою прийомів, що забезпечують успішне

при цьому додатково роз'яснено, що йдеться про сучасного грецького художника-іконописця, щоб експлікувати інформацію про асоціації героїні. Назва гри – *воры-полицейские* відтворено міжмовною транспозицією, але додатково роз'яснено, що йдеться про гру, подібну до російської *казаки-разбойники*.

Метод комбінованої реномінації використовується при перекладі реалії-топоніму *Μεσαορία* в тому самому оповіданні. Крім транскрипції-транслітерації *Месаория* зазначаємо, що *Месаория* (букв. Міжгірря) – це центральна долина у східній частині острова, що складається з морських відкладень і розташована між двох гірських хребтів, один з яких знаходиться у грецькій частині Кіпру, а інший – в турецькій. У такому ракурсі наївне дитяче запитання про те, чи може ця долина, як колись, знову стати морем, імпліцитно вказує на те, що об'єднання острова є дуже бажаним, але видається майже неможливим. Зрозуміло, що без роз'яснення інформації про цю долину ідею твору передати неможливо.

Отже, для забезпечення адекватності перекладу і, відповідно, адекватності сприйняття творів кіпрської літератури російськомовним читачем дуже важливо приділяти особливу увагу відтворенню реалій. Як виявилось, при перекладі художніх творів найпоширенішим способом перекладу реалій Кіпру російською мовою виявився метод комбінованої реномінації. Хоча він доволі громіздкий, цей недолік нівелюється його безумовним внеском у передачу комунікативно-прагматичного, художньо-естетичного та національно-специфічного потенціалу твору.